

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Inrichtingsplan Olst-Wesepe

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

26 juni 2008 / rapportnummer 2107-48

1. HOOFDPUNTEN VOOR HET MER

De provincie Overijssel wil voor het landinrichtingsgebied Olst-Wesepe een inrichtingsplan opstellen. Dit inrichtingsplan is een nadere uitwerking van het reconstructieplan Salland-Twente, dat in september 2004 door Provinciale Staten is vastgesteld. Vanwege de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en het kaderstellend zijn van het inrichtingsplan voor m.e.r. (beoordelings)-plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Het College van Gedeputeerde Staten is bevoegd gezag bij deze procedure.¹

De volgende punten beschouwt de Commissie als hoofdpunten voor het op te stellen plan-milieueffectrapport (verder MER genoemd). Dat wil zeggen dat het MER onvoldoende basis biedt voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming, als het niet op onderstaande punten in gaat:

- een heldere samenvatting van het voortraject en daarin gemaakte keuzes, en een heldere beschrijving van de afstemming tussen dit MER en andere plannen en procedures;
- de mogelijkheden om binnen het landinrichtingsplan proactief in te spelen op de autonome ontwikkelingen. Denk hierbij met name aan de verwachte schaalvergroting binnen de veehouderij, de verplichtingen op basis van de Kaderrichtlijn Water, de wateropgave uit Waterbeheer 21^e eeuw, de effecten van klimaatverandering en de realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- een globale beschrijving van de ontwikkelingsmogelijkheden in de verschillende deelgebieden van het plangebied. Geef op kaart aan in welke gebieden –met specifieke aandacht voor de gevolgen op Natura 2000-gebieden- wel of geen ruimte zal zijn voor beoogde ontwikkelingen;
- Een voortoets dan wel passende beoordeling² van de gevolgen van het voornemen op aanwezige Natura 2000-gebieden.

Om deze hoofdpunten goed te kunnen beoordelen is het van belang dat het MER een zelfstandig leesbare samenvatting bevat, met duidelijk kaartmateriaal³ en eventueel ander ondersteunend beeldmateriaal. Gebruik recent kaartmateriaal, dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Neem in ieder geval één kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen.

Naast de startnotitie heeft de Commissie kennis genomen van de volgende documenten:

- het advies van de landinrichtingscommissie over de Wolbroeken;
- een overzichtstabel met maatregelen voor het Inrichtingsplan;
- het eindrapport Onderzoek Wateropgave van landinrichting Olst-Wesepe;
- het concept plan-MER (juni 2008).

¹ Voor gegevens over de m.e.r.-procedure, de rol van de Commissie en de werkgroepsamenstelling, zie bijlage 1.

² De zogenaamde 'passende beoordeling' maakt deel uit van de Natuurbeschermingswet.

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda.

2. BELEIDSKADER

Het inrichtingsplan richt zich op de verbetering van de fysieke omgeving, de sociaaleconomische structuur en de vitaliteit van het platteland.

Uit mondelinge toelichting bleek dat dit inrichtingstraject reeds een lang voortraject kent. Hierin zijn al belangrijke keuzes gemaakt, onder andere over het ambitieniveau van de belangrijkste maatregelen in het inrichtingsplan, locaties voor bepaalde activiteiten, zoals de zoekgebieden voor de verbindingsszones, de natuurkern, de richting van ontwikkeling etc. Deze geschiedenis is belangrijk voor het begrip van het huidige plan. Vat in het MER het voortraject, de daarin gemaakte keuzes, de daarbij betrokken milieuarargumenten en de consequenties voor het huidige op te stellen inrichtingsplan samen.

Dit inrichtingsplan is één schakel in een serie van plannen voor de gebiedsontwikkeling. Zo volgen nog bestemmingsplanaanpassingen, een landschapsontwikkelingsplan en eventueel een visie voor de landbouwontwikkelingsgebieden. Ga in op de samenhang en afstemming tussen deze procedures en dit MER. Door het karakter van het inrichtingsplan is dit advies van de Commissie globaal van aard. Een verdere detaillering van de informatie is nodig voor de volgende bestemmingsplannen. In een eventueel volgend advies zal de Commissie daarop ingaan.

Beschrijf welke wet- en regelgeving de beleidsruimte in het inrichtingsplan begrenst. Ga hierbij in op de diverse sectoren die bepalend (kunnen) zijn voor de ontwikkeling van het buitengebied, zoals natuur, water, landschap, ammoniak, luchtkwaliteit, geur, geluid en mobiliteit. Besteed daarbij aandacht aan de actuele ontwikkelingen rond het kader voor ammoniak en Natura 2000⁴. Betrek dit laatste ook bij de uitwerking van de alternatieven. De Commissie adviseert de ontwikkelingen rond dit thema op de voet te volgen. Het MER dient op dit punt op het tijdstip van daadwerkelijke vaststelling van het plan te passen binnen beleid en regelgeving.

3. ALTERNATIEVENBESCHRIJVING

3.1 Onderwerpen in het plan-MER

Een plan-MER dient *alle* relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten te belichten die in het kaderstellende plan mogelijk worden

⁴ De Commissie wijst op een recente brief van de minister van LNV over de toetsing van de effecten van ammoniak op Natura 2000. Gezien de strekking daarvan adviseert de Commissie in het MER in ieder geval uit te gaan van het vigerende wettelijke kader gesteld door de Natuurbeschermingswet. In gebieden waar activiteiten tot depositietoename kunnen leiden op verzurings- en vermistingsgevoelige Natura 2000-gebieden kan waarschijnlijk geen uitbreiding boven de bestaande vergunde milieuruimte (op bedrijfsniveau) of nieuwvestiging van agrarische bedrijven worden toegestaan. Omdat het onduidelijk is welke snelheid van depositiereductie richting kritisch depositieniveau nodig is, is het juridisch onzeker of het mogelijk is om te werken met een scenario dat:

- via een depositiereductie op bedrijfsniveau nieuwvestiging of uitbreiding mogelijk maakt;
- via saldering van de effecten van het voornemen leidt tot depositiereductie op gebiedsniveau en daarmee nieuwvestiging of uitbreiding mogelijk maakt.

De Commissie geeft in overweging om toch dergelijke scenario's uit te werken als denkrichting.

gemaakt en beperkt zich niet tot m.e.r.-(beoordelings)plichtige milieueffecten. Besteed aandacht aan o.a. de volgende zaken:

- de voorgenomen maatregelen op het gebied van natuurbehoud en -ontwikkeling en watermanagement. Ga ook in op de mogelijke wisselwerking daartussen;
- de voorgenomen /verwachte recreatieve ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor met name kwetsbare natuur;
- de kansen en bedreigingen voor natuurwaarden. Ga daarbij in op ontwikkelingen die invloed hebben op de verzurende en vermestende depositie, waaronder de (rund)veehouderij en de invulling van de landbouwontwikkelingsgebieden;
- de kansen en bedreigingen voor landschapswaarden. Deze kunnen ontstaan in het buitengebied door verdere schaalvergroting van (rund)veehouderijbedrijven, maar ook door de natuurontwikkeling en de aanleg van waterberging;
- de haalbaarheid van voorgenomen ambities. Hierbij is ook bijvoorbeeld de benodigde hoeveelheid beheer en de beschikbaarheid over grond van belang.

Werk met scenario's of inschattingen wanneer de onzekerheden over de autonome ontwikkelingen groot zijn. Geef in dit geval minimaal een worst-case scenario, en bijvoorbeeld ook een positief en een meest waarschijnlijk scenario. Ga in op de vraag hoe deze uitgangspunten zich tot elkaar verhouden, elkaar versterken dan wel in de weg zitten.

3.2 Referentiesituatie en autonome ontwikkeling

Hanteer als referentiesituatie de huidige situatie voor alle relevante milieuaspecten, inclusief de autonome ontwikkelingen binnen de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen⁵. Besteed hierbij specifiek aandacht aan:

- de (autonome ontwikkelingen van de) emissie van vermestende en verzurende stoffen in het plangebied zelf en de hieruit voortvloeiende depositie op kwetsbare natuur, waaronder Natura 2000-gebieden en de provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Geef op kaart de ligging aan van de bestaande rundveehouderijbedrijven en de intensieve veehouderijen. Geef daarbij aan –voor zover bekend- wat de omvang is van deze bedrijven en welke bedrijven op termijn zullen stoppen en welke zich willen doorontwikkelen;
- de ontwikkelingen van de achtergronddepositie van ammoniak (afkomstig van buiten het plangebied);
- de omleiding van de provinciale weg Wesepe;
- de aanleg van de Bosijsbaan.

Ga ook in op de verwachte ontwikkeling van de veehouderijsector in het gebied. Besteed daarbij aandacht aan de verwachte groei en schaalvergroting van de rundveesector bij opheffing van de melkquotering.

3.3 Alternatieven

Beschrijf de alternatieven of varianten in de planvorming, en hoe deze tot stand zijn gekomen. Geef daartoe een beeld van:

- de landbouw: de actuele behoefte aan agrarische uitbreiding- en/of (her- en nieuw-)vestigingslocaties, zowel van intensieve als van rundveehoude-

⁵ Zoals de wettelijke verplichting dat alle IPPC-plichtige bedrijven per 30 oktober 2007 voldoen aan de IPPC-richtlijn en het Besluit huisvesting dat per 1 april 2008 van kracht is geworden.

rij⁶. Geef aan waar agrarische uitbreiding en eventuele her- of nieuwvestiging kunnen plaatsvinden;

- de natuur: de opties voor de ecologische verbindingzone(s). Wellicht zijn er ook nog alternatieven mogelijk op het gebied van de locatie of vorm van aan te leggen natuureenheden;
- de recreatie, waaronder de ontwikkeling van het Heetense Broek;
- de mogelijke locaties voor waterberging. Geef aan of de waterbergingslocaties gespreid dan wel geconcentreerd liggen, gescheiden van of verweven met andere functies.

Doe dit op basis van beschikbare informatie bij de provincie en gemeenten. Hierbij kan gedacht worden aan concrete aanvragen, bekende plannen of overwegingen/inventarisaties.

Doel van de alternatievenvergelijking is inzicht te geven in de essentiële punten waarop, of de mate waarin, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven of varianten verschillen. Bij de vergelijking moeten de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken. Uit deze vergelijking kunnen eventueel nog extra te nemen maatregelen worden afgeleid. Per alternatief dient aangegeven te worden welke overwegingen aan de keuze ten grondslag liggen, zoals milieuoverwegingen en realiseerbaarheid.

De realiseerbaarheid van het voornemen wordt mede bepaald door de wetgeving voor natuur, water, geur, luchtkwaliteit, geluid, verkeer, landschapsbescherming en door de heersende milieubelasting. Gezien de kritische rol van verzurende en vermestende stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden ligt het voor de hand de haalbaarheid van het voornemen voor dit aspect uit te werken en op grond daarvan alternatieven op te stellen (zie ook voetnoot 4).

Om voor een plan als dit, met een globaal detailniveau, te kunnen aangeven wat de milieueffecten van het voornemen zijn en binnen welke randvoorwaarden het voornemen uitvoerbaar is, kan gewerkt worden met een zogenaamde omgekeerde benadering. Beschrijf/ bereken in het MER de huidige belasting van het milieu. De belasting is bijvoorbeeld in cirkels van toenemende grootte rondom de Natura 2000-gebieden aan te geven. Ga vervolgens na waar de kritische belastinggrens ligt. De vergelijking van de kritische belastinggrens en huidige belasting geeft aan waar in het plangebied bepaalde ontwikkelingen nog mogelijk zijn, en waar dit niet zonder meer haalbaar is. Waar concrete initiatieven al bekend zijn, kan aangegeven worden of en in welke mate deze haalbaar zijn.

Geef op kaart de Natura 2000-gebieden en andere kwetsbare gebieden/ functies in het studiegebied aan. Geef hierop de kansrijkheid van ontwikkelingen binnen het voornemen weer⁷. Dit biedt de mogelijkheid om eventueel ambities uit het inrichtingsplan nog bij te stellen.

⁶ Ga hierbij in op bedrijven die worden voortgezet, die zich naar verwachting verder willen ontwikkelen en bedrijven met meerdere locaties.

⁷ Een mogelijke manier om dit grafisch weer te geven, is door –op basis van de omgekeerde benadering– in cirkels om de gevoelige functies heen met kleur (bijvoorbeeld groen tot rood) de ontwikkelingsruimte aan te geven.

4. MILIEUASPECTEN

4.1 Algemeen

Het studiegebied is het gebied waar effecten van het voornemen optreden. De omvang van het studiegebied kan dus per milieuaspect verschillen. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de effecten cumulatief in beeld gebracht te worden.

4.2 Effectbeschrijving en detailniveau

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven is een globale en kwalitatieve effectbeschrijving voldoende. Beschrijf bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij ammoniakdepositie op kwetsbare natuur) de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief.

Om het plan te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het MER in ieder geval de *maximale* milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het inrichtingsplan mogelijk maakt. Beschrijf mitigerende maatregelen, indien uit het MER blijkt dat deze activiteiten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties.

4.3 Natuur

Breng de maximale mogelijke gevolgen van het op te stellen inrichtingsplan in beeld voor in ieder geval:

- de Natura 2000-gebieden;
- de provinciale EHS, en de daarin door de provincie aangewezen zeer kwetsbare gebieden;
- andere kwetsbare natuur⁸, inclusief de ecologische verbindingzones.

Geef op kaart de ligging aan van Natura 2000-gebieden, de provinciale EHS (inclusief de verbindingzones) en andere kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied. Laat zien hoe het voornemen de ecologische kwaliteit, kwantiteit en samenhang van het natuurareaal waarborgt, dan wel beïnvloedt.

Onderbouw wat de gevolgen kunnen zijn van het voornemen voor beschermde soorten op grond van de Flora- en faunawet in het plangebied. In het MER is het daarbij voldoende om de gevolgen voor de doelsoorten van het natuurbeleid aan te geven, of een gemotiveerde selectie van de belangrijkste voorkomende soorten. Ga daarnaast in op de verwachte bijdrage van het voornemen aan de gewenste natuurdoelen. Hierbij is onder andere van belang hoe de inrichtingsvarianten van de ecologische verbindingzone bijdragen aan de verspreiding van de doelsoorten (o.a. kamsalamander).

⁸ Hieronder verstaat de Commissie de voor verzuring gevoelige gebieden met natuurwaarde, die niet onder de Wav vallen. Het gaat hier niet om elk groenelement, maar om gebieden met een belangrijke natuurwaarde.

4.4 Geur

Werk de voorgestelde analyses met betrekking tot geur(ruimte) uit. Indien er gemeentelijk geurbeleid is/wordt uitgewerkt, ga dan in op de milieugevolgen van dit beleid.

4.5 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Beschrijf de visie van de gemeente op het landschap en de cultuurhistorie in het plangebied. Geef de mogelijke effecten weer van de ruimte die het inrichtingsplan biedt aan ontwikkelingen. Gebruik hierbij het volgende stappenplan:

1. geef informatie over de kenmerkende landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige structuren, elementen en objecten van het plangebied. Doe dit in de vorm van kaartbeelden met een korte toelichting, geordend naar schaalniveau van de beschreven elementen en structuren. Geef aan de hand van een bureauonderzoek aan waar zich archeologische waarden bevinden. Geef ook de locaties van glastuinbouw/boomteelt in het plangebied;
2. geef een waardering van de beschreven landschapstypen en -elementen op het lokale en regionale schaalniveau;
3. visualiseer op de kaarten van de inventarisatie de mogelijke effecten van concrete planonderdelen van het voornemen. Ga in op de visueel-ruimtelijke landschappelijke kenmerken (verkeersstructuur, open ruimten, zichtlijnen en beeld dragers), cultuurhistorische en aardkundige elementen en objecten, archeologische waarden en de samenhang tussen genoemde deelaspecten.

Geef daarbij inzicht in:

- de vraag of schaalvergroting in de agrarische bedrijfsvoering ook buiten het bouwblok effecten voor het landschap zal hebben (zoals voor de verkavelingsstructuur en houtwallen);
- de landschappelijke effecten van de ontwikkeling van de ecologische verbindingzone en de waterbergingen;
- de landschappelijke effecten van aanpassingen in de infrastructuur (kappen van laanbeplantingen, verwijderen van houtwallen, aanleg van nieuwe beplantingselementen etc).

Benoem zowel de positieve als negatieve effecten van maatregelen in het inrichtingsplan.

Geef aan welke rol het separaat op te stellen Landschapsontwikkelingsplan heeft om negatieve effecten in kwetsbare en/of hoog gewaardeerde landschapstypen, cultuurhistorische en/of aardkundige waarden te voorkomen, mitigeren of te compenseren, of versterkingen in het huidige landschap van het studiegebied aan te brengen.

4.6 Verkeer, luchtkwaliteit en geluid

Beschrijf (indien onderscheidend ten opzichte van de referentiesituatie) de verkeersbewegingen die horen bij de verschillende alternatieven. Geef aan of het voornemen leidt tot noodzakelijke vergroting van de capaciteit van plattelandswegen en welke gevolgen dit zal hebben voor het landschap.

Geef aan of het voornemen kan leiden tot knelpunten met de luchtkwaliteits-eisen in de Wet Milieubeheer. Indien dit het geval is: geef aan welke randvoorwaarden dit stelt aan het voornemen.

Breng in beeld of het voornemen kan leiden tot belangrijke toegevoegde geluidseffecten. Geef ook aan of dit binnen de bestaande geluidsnormen blijft.

4.7 Bodem en water

Geef aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied of verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen. Beschrijf de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit). Hierbij zijn bijvoorbeeld graafwerkzaamheden en waterbergingsplannen van belang.

Indien er een watertoets wordt uitgevoerd adviseert de Commissie de voor het MER relevante resultaten in het MER op te nemen. Geef aan in hoeverre afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

4.8 Klimaat en energie

Geef aan of en hoe het inrichtingsplan invulling geeft aan de beleidsambities en -afspraken ten aanzien van duurzame ontwikkeling⁹. Geef aan:

- of adaptatie aan klimaatverandering relevant is bij de besluitvorming over het Inrichtingsplan;
- indien dit het geval is, hoe het beste kan worden ingespeeld op de effecten van klimaatverandering;
- of het voornemen de gevolgen van klimaatverandering vergroot;
- of het voornemen toekomstig noodzakelijke adaptatiemaatregelen kan hinderen.

Aandacht voor de mogelijkheden van gezamenlijke voorzieningen ten behoeve van de veehouderij, zoals centrale mestverwerking en -vergistings, behoren bijvoorbeeld tot de mogelijkheden. Geef aan welke ambities in het inrichtingsplan worden nagestreefd.

5. MONITORING EN EVALUATIE

Een goede monitoring van de ontwikkelingen en maatregelen en daarmee het doelbereik van de reconstructiedoelen is nodig om eventueel bij te kunnen sturen. Belangrijk is daarbij een evaluatiemoment af te spreken. Daarbij past een plan van aanpak voor het geval de nagestreefde doelstellingen niet worden gerealiseerd. Dit maakt tijdige bijsturing mogelijk. Aangezien ammoniak een belangrijke beperkende factor is, adviseert de Commissie een depositieboekhouding op te zetten en bij te houden voor het gehele grondgebied van de betrokken gemeenten. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet kan, en onder welke voorwaarden.

⁹ Zoals het klimaatakkoord tussen het ministerie van VROM en de VNG van 12 november 2007.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER een aanzet geeft tot dit evaluatieonderzoek en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden. Een periodieke evaluatie, gekoppeld aan het vaststellen van de volgende uitvoeringsmodule, is daartoe een mogelijkheid.

6. OVERIGE ASPECTEN

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Provincie Overijssel

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van Overijssel

Besluit: Inrichtingsplan

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C.9

Activiteit: inrichtingsplan als nadere uitwerking van het reconstructieplan Salland-Twente.

De Commissie heeft geen inspraakreacties via bevoegd gezag ontvangen.

Procedurele gegevens:

advies aanvraag: 14 mei 2008

advies reikwijdte en detailniveau: 26 juni 2008

Bijzonderheden:

Dit inrichtingsplan is één schakel in een serie van plannen voor de gebiedsontwikkeling. Door het karakter van het inrichtingsplan is dit advies van de Commissie globaal van aard. Een verdere detaillering van de informatie is nodig voor de volgende bestemmingsplannen. In een eventueel volgend advies zal de Commissie daarop ingaan.

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de notitie reikwijdte en detailniveau als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. C.A. Balduk (secretaris)

ir. S. Bokma

drs. S.R.J. Jansen

ir. K.A.A. van der Spek

ir. R.F. de Vries

drs. L.H.J. Verheijen (voorzitter)

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Inrichtingsplan Olst-Wesepe

De provincie Overijssel wil voor het landinrichtingsgebied Olst-Wesepe een inrichtingsplan opstellen. Dit inrichtingsplan is een nadere uitwerking van het reconstructieplan Salland-Twente, dat in 2004 door de provincie is vastgesteld. Vanwege de aanwezigheid van Natura 2000-gebieden en het kaderstellend zijn van het inrichtingsplan voor m.e.r. (beoordelings)-plichtige activiteiten wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2472-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

